

ห้องพิมพ์ โทร. ๒๕๕๐



วทบ. ๒๓๕๒/๖๐
๕ พ.ย. ๖๐

ส.ป.ค. ๑๑.๘๘๗-
088.2258/๖๐
30/03/60
รับ/ส่ง วันที่ 1 มี.ย. 2560

บันทึกข้อความ

ที่ 4550/๖๐
10 พ.ย. ๖๐

ส่วนราชการ กรมชลประทาน สำนักงานติดตามงานตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ที่ ฉทว.นร./๖๕/๒๕๖๐ วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง สรุปผลการสัมมนาหลักสูตร Smart Officer กรมชลประทาน

วทบ. 1353/๖๐

เรียน อธช.

สำนักงานติดตามงานตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดหลักสูตรสัมมนา Smart Officer ไปแล้วทั้ง ๔ ภาคๆ ละ ๑ รุ่น ผู้เข้ารับการสัมมนาเป็นระดับหัวหน้าฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษา ซึ่งปฏิบัติงานในพื้นที่ภาคสนามโดยตรงดูแลกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในเขตชลประทานระหว่างวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ถึง วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๐ รวมเป็นผู้ผ่านการอบรมทั้งสิ้น ๔๔๕ คน เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม และ Smart Officer สามารถเป็นเพื่อนคู่คิดกับเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ กรมชลประทานได้เพิ่มสมรรถนะความสามารถในด้านต่างๆ ตามหลักสูตรของสถาบันเกษตรกรการด้วย เช่น ความเชี่ยวชาญด้านน้ำ จิตอาสา การทำงานเป็นทีม และการประยุกต์ใช้ความรู้ไปสู่การปฏิบัติ ที่สำคัญได้เน้นให้เข้าใจการทำงานแบบบูรณาการ เชื่อมโยงงานตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทั้ง ๑๓ ด้าน ซึ่งได้มีการแบ่งกลุ่มย่อยนำความรู้ และประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนถึงสภาพปัญหา ที่มาของปัญหา บทบาทหน้าที่ของ สบ. ในพื้นที่ต่อสภาพปัญหาต่างๆ และข้อเสนอแนวทางขับเคลื่อนนโยบายให้ประสบความสำเร็จ

สำนักงานติดตามงานตามนโยบายฯ ได้สรุปผลการสัมมนาตามเอกสารที่แนบ โดยเฉพาะนโยบายที่กรมชลประทานเกี่ยวข้อง ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ การออกแบบงานชลประทานด้วย Agri-Map เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน การจัดที่ดินทำกินในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.) และระบบส่งน้ำ/ระบบกระจายน้ำ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(ชื่อไม่ได้อ่านในทง)
1. สุวณณ.ป. (18.11.60)
1. สุวณณ.ป. (18.11.60)

(นายทองเปลว กองจันทร์)
รชบ.

(นายสุชาติ หาญชนะชัยกุล)

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิศวกรรมชลประทาน(ด้านบำรุงรักษา)
ประธานคณะกรรมการติดตามงานตามนโยบายของ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมชลประทาน

13.11.60
12.11.60

ฉทว.นร.

ทราบ - ๓๐/๐๓/๖๐
๑๖/๐๓/๖๐

(นายสัญญาชัย เกตุวรชัย)
อธช.
๓ มี.ย. ๒๕๖๐

13.11.60
12.11.60

(นายสุชาติ หาญชนะชัยกุล) นางอรุณา เจริญฤกษ์
๓.11.60
30.11.60

สรุปความคิดเห็นของ Smart Officer (หัวหน้าฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษา จำนวน ๔๔๕ คน)

โครงการฝึกอบรมหลักสูตร Smart Officer ๔ ภาค

ระหว่างวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ถึง วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๐

ประเด็นแลกเปลี่ยน

๑. เมื่อมีนโยบายของ รมว.กษ. มอบให้กรมชลประทานดำเนินการ อยากทราบว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของตนเอง ต่อกลุ่มเกษตรกร และต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นอย่างไร ?
๒. ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติมีอะไรบ้าง เพราะเหตุใด ?
๓. ท่านมีบทบาทอย่างไร ต่อสถานการณ์หรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ?
๔. การนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับพื้นที่ให้ประสบผลสำเร็จ ท่านมีแนวทางอย่างไร ?

นโยบายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. เมื่อมีนโยบายของ รมว.กษ. มอบให้กรมชลประทานดำเนินการ อยากทราบว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของตนเอง ต่อกลุ่มเกษตรกร และต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นอย่างไร ?

๑.๑ สถานการณ์เชิงรุก กรมชลประทานสามารถประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เกิดการบูรณาการได้ง่ายขึ้น และเจ้าหน้าที่ได้ฝึกฝนตนเองเพื่อเพิ่มองค์ความรู้ด้านต่างๆ ที่นอกเหนือจากงานชลประทาน และยังสามารถเข้าถึงเข้าใจเกษตรกรมากขึ้น นอกจากนั้นสามารถใช้เป็นเวทีรับฟังความคิดเห็นจากเกษตรกร และการประชาสัมพันธ์งานชลประทานอีกด้วย

๑.๒ โอกาสในการปรับปรุง การขับเคลื่อนศูนย์ฯ เป็นไปได้ยาก เพราะไม่ได้เกิดจากความต้องการของเกษตรกร ไม่ได้สมัครใจเข้าร่วม ไม่สนใจเรียนรู้ หวังเพียงค่าจ้าง จึงไม่นำไปใช้จริง เพิ่มภาระงานให้แก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกร แต่ละหน่วยงานยังสับสนในนโยบาย และเข้าใจนโยบายไปคนละทาง

๒. ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติมีอะไรบ้าง เพราะเหตุใด ?

๒.๑ สถานที่ตั้งศูนย์ฯ บางศูนย์อยู่ไกลชุมชน และตั้งอยู่นอกเขตชลประทานที่ไม่มีแหล่งน้ำ สถานที่ไม่มีความพร้อม และเวลาอบรมไม่เอื้ออำนวยกรณีบางศาสนา

๒.๒ หลักสูตร เนื้อหาหลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร ทำให้เกษตรกรไม่สนใจ

๒.๓ บุคลากร จำนวนหัวหน้าฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษามีน้อยกว่าศูนย์ฯ ทำให้ไม่สามารถไปบรรยายได้ทุกศูนย์ฯ ตามเวลาที่กำหนด และบางพื้นที่เจ้าหน้าที่ขาดความพร้อมและประสบการณ์ในการนำเสนอ บางโครงการผู้บังคับบัญชาไม่ให้ความสนใจ ส่วนเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย บางคนเข้าอบรมเนื่องจากได้รับค่าตอบแทน ไม่ได้เกิดจากความต้องการที่แท้จริง

๒.๔ การบูรณาการของหน่วยงาน บางแห่งขาดการประชุมวางแผนหลักสูตรร่วมกันของหน่วยงานต่างๆ เนื้อหาจึงไม่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่นั้นๆ

๓. ท่านมีบทบาทอย่างไร ต่อสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้น?

ร่วมเป็นวิทยากรในการอบรมเกษตรกร รายงานสถานการณ์น้ำต้นทุน และให้ความรู้ในการใช้น้ำอย่างถูกวิธี สร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับเกษตรกรมากขึ้น โดยผ่านกิจกรรมที่ปฏิบัติจริง และมีการสรุปบทเรียน ทำหน้าที่ผู้จัดหาแหล่งน้ำ เป็นผู้ประสานและร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร รวมทั้งผลักดันนโยบายต่างๆ ของกระทรวง และตรวจเยี่ยมศูนย์ฯ ตามช่วงเวลาที่กำหนด

๔. แนวทางการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ เป็นอย่างไร เพื่อให้นโยบายดังกล่าว ประสบความสำเร็จ ?

๔.๑ เนื้อหาหลักสูตร หน่วยงานต่างๆ ประชุมร่วมกัน และทำความเข้าใจนโยบายของกระทรวงให้ชัดเจนและตรงกัน เพื่อออกแบบเนื้อหาให้หลากหลายเป็นที่น่าสนใจตรงกับความต้องการของเกษตรกรและเหมาะสมกับพื้นที่นั้นๆ เพื่อให้เกษตรกรเลือกเรียน และวิทยากรประจำศูนย์ให้เน้นจากคนในพื้นที่ หรือวิทยากรร่วมกันเพราะบางเนื้อหาเชื่อมโยงกัน

๔.๒ สถานที่ตั้งศูนย์ เลือกให้เหมาะสม เช่น มีแหล่งน้ำ เดินทางไปมาสะดวก และเพิ่มจำนวนเครือข่าย ศพค. ในระดับตำบล และควรเป็นศูนย์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร เป็นแหล่งฝึกงานของนักเรียนนักศึกษาด้านการเกษตร ปรับเปลี่ยนจากศูนย์เรียนรู้ เป็นศูนย์ประสานงานด้านการเกษตรครบวงจร โดยมีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ เปิดโอกาสให้ผู้ซื้อพบผู้ขายเพื่อเสนอความต้องการของตลาด และเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับเกษตรกร

๔.๓ ผู้อบรม คัดกรองเกษตรกรที่มีความสนใจจริงและขยัน โดยพาไปศึกษาดูงานเกษตรตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรได้เรียนรู้/ปฏิบัติตาม หลังจากได้รับการฝึกอบรมแล้วเห็นควรให้มีการประเมินผลด้วย ควรจัดกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงให้มากกว่าการนั่งฟังบรรยาย

นโยบายการเกษตรแปลงใหญ่

๑. เมื่อมีนโยบายของ รมว. กษ. มอบให้กรมชลประทานดำเนินการ อยากทราบว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของตนเอง ต่อกลุ่มเกษตรกร และต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นอย่างไร ?

๑.๑ กลุ่มเกษตรกร เกษตรกรส่วนหนึ่งยินดีเข้าร่วมโครงการเกษตรแปลงใหญ่ เพราะมีความหวังว่าจะได้รับประโยชน์จากการช่วยเหลือของภาครัฐด้วยความเคยชินกับการพึ่งพา แต่ก็มีความกังวลใจที่อาจจะมีหนี้สินเพิ่มขึ้นเพราะไม่สามารถควบคุมกลไกการตลาดได้ เกษตรกรบางส่วนไม่ยอมรับวิธีการผลิตแบบใหม่เนื่องจากความไม่พร้อมของเกษตรกร ชุมชนไม่มีความเข้มแข็ง และผู้นำในพื้นที่ไม่มีความเสียสละ

๑.๒ หน่วยงานในพื้นที่ หน่วยงานมีความกังวลใจกับนโยบาย เพราะไม่มั่นใจในการบูรณาการระหว่างหน่วยงานและความต่อเนื่องในนโยบาย ส่วนการคัดเลือกพื้นที่ที่เน้นให้ได้ตามเป้าหมายมากกว่าการให้ความสำคัญเรื่องแหล่งน้ำอาจทำให้เกิดปัญหาในภายหลัง

๒. ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติมีอะไรบ้าง เพราะเหตุใด ?

๒.๑ ความเชื่อมั่น เกษตรกรขาดความเชื่อมั่นเพราะบางส่วนไม่ใช่เจ้าของที่ดิน ส่วนใหญ่เช่าที่ดินคนอื่นทำการเกษตรและเกิดการระบาดของศัตรูพืชด้วยในช่วงนั้น เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจโครงการ บางรายเข้าร่วมโดยไม่สมัครใจ เกษตรกรมีภารกิจที่แตกต่างกันและไม่พร้อม โครงการเกษตรแปลงใหญ่นี้ไม่สามารถกำหนดแผนงานที่ชัดเจนตามความต้องการของเกษตรกรได้จึงขาดความเชื่อมั่น

๒.๒ จุดที่ตั้งโครงการ แปลงไม่ต่อเนื่องอยู่กระจายห่างกันมากมีทั้งอยู่ในเขตและนอกเขตชลประทาน ส่งผลถึงงบประมาณการพัฒนาแหล่งน้ำมากขึ้น บางแหล่งน้ำไม่ได้รับการพิจารณา และขอบเขตแปลงใหญ่ไม่ชัดเจน บางแปลงไม่สามารถกระจายระบบส่งน้ำเข้าไปครอบคลุมทุกพื้นที่ของแปลงใหญ่ได้ เพราะอยู่ปลายคลองส่งน้ำและภูมิประเทศสูงๆต่ำๆ บางพื้นที่ไม่สามารถป้องกันน้ำเค็มเข้ามาในแปลงใหญ่ที่เป็นกัลยไม้ได้ และในฤดูนาปรังที่ผ่านมารวมชลประทานงดการส่งน้ำ แต่กรมส่งเสริมฯ ต้องการให้มีการปลูกข้าว เช่น ในลุ่มน้ำแม่กลอง จึงไม่สามารถตอบสนองนโยบายได้

๒.๓ ระยะเวลา ขาดระยะเวลาที่เหมาะสมในการดำเนินการที่เร่งด่วนเกินไป

๒.๔ การบูรณาการ หน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไม่บูรณาการร่วมกัน ขาดการประสานงานก่อนกำหนดพื้นที่ นำไปสู่การไม่กล้ายืนยันโครงการกับเกษตรกรได้ ๑๐๐%

๒.๕ ระบบข้อมูล ข้อมูลพื้นฐานแต่ละหน่วยงานไม่ตรงกัน เนื่องจากขาดการเตรียมความพร้อม อีกประการหนึ่งในสภาพพื้นที่จริงเป็นพืชหลากหลายไม่ควรกำหนดเงื่อนไขเป็นเฉพาะพืชเชิงเดี่ยว แปลงต้นแบบมีระบบข้อมูลครบ แต่แปลงใหญ่ทั่วไปยังขาดข้อมูลพอสมควร

๓. ท่านมีบทบาทอย่างไร ต่อสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้น?

๓.๑ ลงพื้นที่ เป็นผู้ประสานงานนโยบายไปชี้แจง และแนะนำพื้นที่ชลประทานที่สามารถส่งน้ำได้สะดวก เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับโครงการฯ หากพื้นที่ไม่มีแหล่งน้ำก็จะหาแนวทางแก้ไขปัญหา

๓.๒ ทำหน้าที่ผู้จัดการแปลง หัวหน้าฝ่ายส่งน้ำบางคนได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้จัดการแปลงใหญ่ และสามารถบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆในพื้นที่ชลประทานได้เป็นอย่างดี

๔. แนวทางการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ เป็นอย่างไร เพื่อให้นโยบายดังกล่าว ประสบความสำเร็จ ?

๔.๑ สร้างความเข้าใจ ผู้นำชุมชนสร้างเข้าใจนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ โดยจัดเวทีร่วมรับฟังความคิดเห็นของเกษตรกร และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้บรรยายถึงประโยชน์ที่จะได้รับ เพื่อให้สามารถดำเนินโครงการไปได้เต็มประสิทธิภาพโครงการ โดยนำ VDO clip หรือนโยบาย ของ รมว. ไปทำความเข้าใจเป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติและเกิดประโยชน์จริง และมีการจัดทำฐานข้อมูลด้านแปลงใหญ่ทั้งหมดให้ครอบคลุมทุกๆด้าน

๔.๒ การขับเคลื่อน

๑) แปลงใหญ่ต้องมีแหล่งน้ำเป็นปัจจัยหลัก กรมชลประทานควรเป็นหนึ่งในคณะกรรมการคัดเลือก มีการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆในสังกัดกระทรวงการเจ้าหน้าที่โดยใช้นวัตกรรมในการออกแบบ และควรมีหน่วยงานอื่นๆ เช่น พัฒนาการอำเภอ หรือสถาบันการศึกษาร่วมเป็นคณะกรรมการแปลงใหญ่

๒) ประกาศขอบเขตแปลงใหญ่ให้ชัดเจน

๓) ควรจัดทำให้เป็นแปลงตัวอย่างและขยายผลออกไปในพื้นที่ข้างเคียงที่เป็นแปลงติดกัน

๔) เครื่องจักรเครื่องมือต้องมีราคาต่ำกว่าในพื้นที่และเพียงพอต่อการใช้งาน เน้นเพิ่มผลผลิต

ในพื้นที่เท่าเดิม

๔.๓ การตลาด มีการจัดการด้านการตลาด การันตีราคาผลผลิตที่เป็นรูปธรรมสร้างความเชื่อมั่นให้เกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการฯ ลดต้นทุนโดยการซื้อปุ๋ยยาในปริมาณมากๆ การทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้า และควรปลูกพืชที่หลากหลาย

๔.๔ ศึกษาดูงาน พาเกษตรกรดูพื้นที่แปลงใหญ่ที่ประสบความสำเร็จ

๔.๕ การติดตามประเมินผล ผู้บริหารติดตามอย่างใกล้ชิดจริงจังให้ต่อเนื่องมีแผนงานการดำเนินงานที่ชัดเจน เพิ่มบูรณาการมากขึ้น ควรมีการแก้ปัญหาที่แท้จริงผ่าน ศพก. และมีระยะเวลาในการดำเนินการ รวมถึงการประสานงานมากขึ้น เพื่อได้ข้อมูลที่ถูกต้องเป็นจริงและชัดเจน ตลอดจนสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม

๔.๖ ผู้จัดการแปลง เจ้าหน้าที่กรมชลประทานควรมีส่วนร่วมเป็นผู้จัดการแปลงใหญ่ในพื้นที่ชลประทาน

นโยบาย Design by Agri-Map

๑. เมื่อมีนโยบายของ รมว.กษ. มอบให้กรมชลประทานดำเนินการ อยากทราบว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของตนเอง ต่อกลุ่มเกษตรกร และต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นอย่างไร ?

๑.๑ กลุ่มเกษตรกร

๑) เกษตรกรบางกลุ่มให้ความสนใจเพราะเป็นทางเลือกที่จะให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

๒) เกษตรกรไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากไม่มั่นใจนโยบายของ รมว.กษ. ไม่มีความถนัดหากมีการปรับเปลี่ยนปลูกพืชชนิดอื่น และให้ความสำคัญราคาผลผลิตในตลาดมากกว่าการปรับเปลี่ยนการปลูกพืช หากมีการปรับเปลี่ยนแล้วเกรงว่าจะมีปัญหาเรื่องราคาผลผลิตและการตลาด

๑.๒ หน่วยงาน/เจ้าหน้าที่

๑) กังวลว่าเกษตรกรจะไม่เข้าใจนโยบายของ รมว.กษ. และเป็นเรื่องยากในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเกษตรกร

๒) มีงานนโยบายและงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบจำนวนมาก เกรงว่าจะปฏิบัติงานไม่ทัน

๒. ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติมีอะไรบ้าง เพราะเหตุใด ?

๒.๑ ขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับนโยบายของ รมว.กษ. การถ่ายทอดความรู้สู่ผู้ปฏิบัติไม่ต่อเนื่อง

๒.๒ พื้นที่เพาะปลูกจริงไม่สอดคล้องกับ Agri-Map ไม่สามารถอธิบายความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นได้

๒.๓ เกษตรกรขาดความเชื่อมั่นเมื่อปรับเปลี่ยนพืชแล้วจะมีรายได้เพิ่มขึ้นจริงเพราะการเพาะปลูกพืชชนิดเดิมก็มีรายได้อยู่แล้วและไม่มั่นใจในเรื่องการตลาด ตลอดจนการเปลี่ยนความคิดของเกษตรกรจากการปลูกพืชดั้งเดิมยากมาก

๒.๔ เกษตรกรไม่มีเวลาเข้ารับการฝึกอบรมเพราะหน่วยงานต่างๆจัดการฝึกอบรมในวันและเวลาเดียวกัน

๓. ท่านมีบทบาทอย่างไร ต่อสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้น?

๓.๑ ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของ รมว.กษ. โดยเฉพาะการนำ Agri-Map มาใช้งาน เพื่อให้สามารถถ่ายทอดให้เกษตรกรมีความเข้าใจตรงกัน และเข้าร่วมประชุมชี้แจงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบนโยบายของ รมว.กษ.ไปในทิศทางเดียวกัน

๓.๒ ทำการสังเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบกับการเพาะปลูกจริงในพื้นที่และพิจารณาวางแผนการเพาะปลูก วางแผนกระจายน้ำในพื้นที่ให้รองรับกับ Agri-Map และในพื้นที่ สปก.

๔. แนวทางการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่เป็นอย่างไร เพื่อให้นโยบายดังกล่าวประสบความสำเร็จ ?

๔.๑ ให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกรเกี่ยวกับนโยบายของ รมว.กษ.

๔.๒ นำเสนอพื้นที่ตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ เช่น ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฯลฯ โดยนำเกษตรกรศึกษาและดูงาน หรือจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์

๔.๓ เก็บตัวอย่างดินเพื่อตรวจสอบ กับ Agri-Map ก่อนที่จะปรับเปลี่ยนพืช

๔.๔ วางแผนการพัฒนาแหล่งน้ำตามพื้นที่อย่างเหมาะสม

- ๔.๕ ให้ความรู้เกษตรกรด้านการใช้น้ำของพืชแต่ละชนิดให้สัมพันธ์กับปริมาณน้ำต้นทุน
- ๔.๖ การใช้ระบบพิกัด GPS เพื่อระบุแปลงเพาะปลูกของเกษตรกรที่เข้ารับการศึกษาอบรม
- ๔.๗ ต้องเชื่อมโยงนโยบายกระทรวงเกษตรฯ และกระทรวงพาณิชย์ มาถ่ายทอดให้ Smart officer มีความมั่นใจ
- ๔.๘ เจ้าหน้าที่ชลประทานควรเป็นผู้จัดการแปลง
- ๔.๙ เพิ่มแรงจูงใจเจ้าหน้าที่และเกษตรกร เช่น ให้เจ้าหน้าที่กรมชลประทานเป็นระดับอาวุโส

นโยบายเกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน

๑. เมื่อมีนโยบายของ รมว.กษ. มอบให้กรมชลประทานดำเนินการ อยากทราบว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของตนเอง ต่อกลุ่มเกษตรกร และต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นอย่างไร ?

สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เกษตรกรรู้สึกดีใจและยินดีมีความหวังกระตือรือร้นสมัครใจอยากเข้าร่วม เพราะชื่อโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ผายในหลวง แต่ก็มีเกษตรกรบางรายที่ไม่มีความพร้อม เกษตรกรเกิดความคาดหวังในหน่วยงานของรัฐ บังคับการผลิตที่ส่งมอบให้กับเกษตรกรไม่ตรงกับความต้องการ ส่วนเกษตรกรที่มีความพร้อมไม่สามารถเข้าร่วมโครงการได้เนื่องจากไม่เข้าใจหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก นอกจากนี้ระบบการติดตามของหน่วยงานต่างๆที่เข้าไปหาเกษตรกรมากเกินไป ทำให้เกษตรกรเกิดความอัดอั้นใจและเป็นภาระ

สถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรู้สึกดีที่ได้รับมอบหมายเพราะเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ แต่บางพื้นที่ยังขาดการบูรณาการกัน ขาดรายละเอียดข้อมูลโครงการ บางหน่วยงานให้รับผิดชอบเกษตรกรนอกเหนือจากที่เสนอไป จำนวนโครงการมากไปหรือไม่ควรคัดเลือกเกษตรกรที่สมบูรณ์แล้วมาทำเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นแปลงตัวอย่างก่อน

๒. ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติมีอะไรบ้าง เพราะเหตุใด ?

๒.๑ **ปัจจัยการผลิต** ได้รับปัจจัยการผลิตน้อยและไม่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร เจ้าหน้าที่ชลประทานไม่มีความรู้เกี่ยวกับปัจจัยการผลิตที่แจกและวิธีการผลิต (พืช และสัตว์) ปัจจัยการผลิตไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ทั้งปริมาณและคุณภาพ แจกปัจจัยไม่เหมาะสมกับฤดูกาล เกษตรกรไม่มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลปัจจัยที่ได้รับ ทำให้เกิดความเสียหาย

๒.๒ **กำหนดคุณสมบัติ** ผู้เข้าร่วมโครงการบางพื้นที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมตามหลักเกณฑ์กำหนด แต่มีความอยากเข้าร่วมโครงการ เช่น ไม่มีบ่อน้ำเป็นของตนเอง เพราะพื้นที่เป็นนาเช่า

๒.๓ **การรายงานความก้าวหน้า** ที่ซับซ้อนและถี่จนเกินไปเกษตรกรอึดอัดที่เจ้าหน้าที่ตรวจเยี่ยมบ่อยเกินไป แบบฟอร์มติดตาม / เก็บข้อมูลมีมากซับซ้อน หน่วยงานต่างๆเข้าตรวจเยี่ยมไม่พร้อมกันทำให้เกษตรกรเบื่อหน่าย

๒.๔ **การมีส่วนร่วม** ไม่ได้ระเบิดจากข้างในตัวเกษตรกรเอง ขาดการสื่อสารสองทางไม่มีการสะท้อนปัญหาในสนามกลับขึ้นไป ความยากในการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน สบ.ไม่มีโอกาสเข้าประชุม SC จึงไม่ได้สะท้อนปัญหา ไม่ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม

๒.๕ **องค์ความรู้** เจ้าหน้าที่ชลประทานไม่มีองค์ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่

๓. ท่านมีบทบาทอย่างไร ต่อสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้น?

SC บางจังหวัดมอบหมายให้ สบ. เป็นเจ้าภาพ บทบาทหน้าที่ของการเป็นเจ้าภาพจึงต้องทำทุกอย่าง เพื่อให้โครงการดำเนินต่อไปได้ เริ่มจากรวบรวมเกษตรกรเข้าร่วมโครงการให้ได้ตามจำนวนที่กำหนด ใช้นโยบายโดยเข้าร่วมประชุมสัมมนา ร่วมประชุมทั้งภายในภายนอกตามสถานการณ์ ประสานกับหลายหน่วยงานต้องใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าแทน SC รับฟังปัญหาต่างๆจากเกษตรกรเพิ่มเติมความรู้เพื่อสามารถถ่ายทอดให้เกษตรกรอย่างถูกต้องและชัดเจน ให้ข้อคิดเห็นสนับสนุนการสร้างโรงเรียนเลี้ยงสัตว์

สร้างความเข้าใจกับเกษตรกรเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การคัดเลือก และให้ความรู้ก่อนแจกปัจจัย อำนวยความสะดวกให้กับเกษตรกรในการแจกจ่ายปัจจัยการผลิต ให้คำปรึกษาเรื่องน้ำแก่เกษตรกรร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ (อย่างน้อยครั้ง ๓-๕ ราย/เดือน) ตรวจสอบเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ๑ สัปดาห์ต่อครั้ง

ส่งรายงานความก้าวหน้าให้กรมชลประทาน (ทุกวันที่ ๑๐ และ ๒๕ ของเดือน) ส่งรายงานเข้าระบบ Online ให้กับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ทุกสัปดาห์) รายงานผลความก้าวหน้า และความเสียหายของปัจจัยให้ SC ทราบ และรายงานผลการดำเนินงานให้สำนักงานชลประทานทราบ

๔. แนวทางการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่เป็นอย่างไร เพื่อให้นโยบายดังกล่าวประสบความสำเร็จ ?

๔.๑ กลไกการขับเคลื่อน

๑) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการต้องมีความสมัครใจเข้าร่วมโครงการ

๒) นำเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ไปดูงานกับปราชญ์ชาวบ้านที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งชาวบ้านจะทำตามสามารถขยายได้เอง โดยปราชญ์ชาวบ้านทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเข้าหาเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ

๓) สร้างข้อตกลงให้เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ ส่งมอบปัจจัยให้กับเกษตรกรรายอื่นเพื่อขยายผล ใน ๑ ปี และให้ปลูกพืชหมุนเวียนได้หลายอย่างเพื่อเพิ่มรายได้

๔) ขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตรให้ไปถึงแปลงนา

๔.๒ งบประมาณ ค่าก่อสร้าง ค่าไฟฟ้า เพื่อตอบสนองเหตุการณ์เฉพาะหน้า เช่น สระน้ำ, ระบบกระจายน้ำ และท่อ PVC สำหรับระบบน้ำหยด-สปริงเกอร์

๔.๓ ฐานข้อมูลรวม จัดทำฐานข้อมูลต่างๆเรื่องเกษตรกรทฤษฎีใหม่/เกษตรกรผสมผสาน ที่หน่วยราชการต่างๆเข้าไปบูรณาการได้ใช้ฐานข้อมูลเดียวกัน

๔.๔ แผนบูรณาการ แผนงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำงานร่วมกันมีความสอดคล้องกัน เป็นผู้ประสานงานที่ดีที่จะบริหารจัดการองค์ความรู้เฉพาะด้านสู่ทฤษฎีใหม่ โดยใช้ ๕ ประสาน ได้แก่ เกษตรกร, ปราชญ์ชาวบ้าน, ภาครัฐ, ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา

๔.๕ ความรู้ด้านทฤษฎีใหม่ ผูกอบรมเจ้าหน้าที่ใน ศพก.ให้มีความพร้อมด้านทฤษฎีใหม่

๔.๖ ปัจจัยการผลิต มอบปัจจัยการผลิตในปริมาณเพียงพอสำหรับเกษตรกรที่เริ่มต้นเข้าร่วมโครงการ (Start Zero) และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่/ฤดูกาล และใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในพื้นที่หากปัจจัยดังกล่าวมีปัญหาจะได้แก้ได้ทันที

๔.๗ แนวทางการดำเนินงานในอนาคต จัดทำโครงการขยายผลของเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในปีหน้าควรมีความชัดเจนในเรื่องนโยบาย ปัจจัยการผลิต และข้อมูลต่างๆ

นโยบายโครงการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อสนับสนุนพื้นที่การเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.)

๑. เมื่อมีนโยบายของ รรพ.กษ. มอบให้กรมชลประทานดำเนินการ อยากทราบว่าสภาพปัญหาในพื้นที่ของตนเอง ต่อกลุ่มเกษตรกร และต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นอย่างไร ?

- ๑.๑ ขาดการประสานงานระหว่างกรมชลประทานและ ส.ป.ก.
- ๑.๒ การอ้างอิงพิภคของแผนที่เป็นคนละชุดกัน (L๗๐๑๗-๑๘)
- ๑.๓ การดำเนินการติดขัดด้านความพร้อมของพื้นที่
- ๑.๔ พื้นที่อยู่ในที่ราบเชิงเขา ไม่เหมาะสมด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ
- ๑.๕ เจ้าของพื้นที่เดิมไม่ย้ายออก ซึ่งจับจองอยู่ก่อนมากกว่าที่ดินที่ได้รับจัดสรร (เป็นของนายทุน)
- ๑.๖ มีปัญหาการขอใช้พื้นที่ทั้งของ ส.ป.ก. และพื้นที่ป่าของกรมอุทยานฯ

๒. แนวทางการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่เป็นอย่างไร เพื่อให้นโยบายดังกล่าวประสบความสำเร็จ ?

- ๒.๑ เตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่
- ๒.๒ เตรียมความพร้อมของสถานที่ก่อนจะย้ายชาวบ้านเข้าไปอยู่ในพื้นที่ โดยก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้า, แหล่งน้ำ, ที่อยู่อาศัย, ถนนหนทาง ฯลฯ ให้เรียบร้อยก่อน
- ๒.๓ ให้รัฐเป็นผู้ดำเนินการผลิตสินค้า โดยลงทุนปัจจัยการผลิต และจ้างเกษตรกรดำเนินการ และการแบ่งปันผลกำไร หรือบริหารพื้นที่ในลักษณะของสหกรณ์ สมาชิกมีสิทธิเฉพาะทำประโยชน์ในที่ดินเท่านั้น ผลผลิตขายผ่านรัฐ และรัฐจ่ายค่าผลผลิตโดยตรงต่อผู้มีรายชื่อถือครองสิทธิ์แต่ละแปลงตามที่ขึ้นทะเบียนการผลิต เพื่อป้องกันนายทุนสวมสิทธิ์
- ๒.๔ ตรวจสอบสิทธิ์ทุกปี และใช้หน่วยงานอื่นเป็นผู้ตรวจเพื่อป้องกันการขายสิทธิ์
- ๒.๕ ไม่ออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินให้แก่เกษตรกรเพื่อป้องกันการซื้อขาย

นโยบายระบบส่งน้ำและกระจายน้ำ

๑. เมื่อมีนโยบายของ รรพ.กษ. มอบให้กรมชลประทานดำเนินการ อยากทราบว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของตนเอง ต่อกลุ่มเกษตรกร และต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นอย่างไร ?

เกษตรกรบางรายกระตือรือร้นคิดว่านโยบายนี้มีความเป็นไปได้และมีความเชื่อมั่น แต่มีบางส่วนยังกังวลเรื่องความต่อเนื่องของนโยบายของรัฐบาล กลัวแผนที่วางไว้ไม่ตรงตามความต้องการ เพราะต้องใช้งบประมาณมาก บางส่วนยังไม่เข้าใจแนวนโยบาย ไม่ทราบขั้นตอนการทำงาน สิ่งที่จะต้องดำเนินการ และสิ่งที่จะได้รับ กังวลเรื่องการปรับตัวให้เข้ากับแนวนโยบายและมีความกังวลเรื่องน้ำต้นทุน (โดยเฉพาะพื้นที่นอกเขตชลประทาน) กลัวเกิดปัญหาความขัดแย้งการแย่งน้ำของกลุ่มผู้ใช้น้ำในนาแปลงใหญ่ กับกลุ่มผู้ใช้น้ำเดิม สุดท้ายยังไม่ทราบถึงแนวทางที่จะประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ

๒. ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติมีอะไรบ้าง เพราะเหตุใด ?

- ๒.๑ การจัดหาที่ดิน เกษตรกรบางรายไม่เข้าใจเรื่องการเสียสละที่ดินเพื่อทำโครงการ หรือบางรายก็ไม่ยอมเสียสละที่ดินให้เกิดโครงการ ในส่วนที่เกษตรกรเห็นด้วยแต่ได้รับงบประมาณล่าช้า ทำให้เจ้าของที่ดินเปลี่ยนใจไม่ให้ใช้ที่ดินในการก่อสร้างระบบคูน้ำที่จะกระจายน้ำเข้าพื้นที่

๒.๒ ขาดแคลนแรงงาน รวมทั้งยานพาหนะและเครื่องจักรเครื่องมือที่จะช่วยสนับสนุนโครงการ

๒.๓ อุปสรรคของงานก่อสร้าง เนื่องจากเกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น มีการแก้ไขแบบ ดัดปัญหาที่ดิน หน่วยงานติดปัญหาเรื่องน้ำที่ส่งเข้ามาในระหว่างก่อสร้าง เป็นต้น ส่งผลกระทบต่อแผนงานก่อสร้าง บางครั้งขาดความร่วมมือจากหน่วยงานไม่เข้าประชุมร่วมแก้ปัญหา

๒.๔ การศึกษาโครงการ ที่ไม่สอดคล้องกันและไม่ต่อเนื่องระหว่างแหล่งน้ำ ระบบส่งน้ำสายใหญ่ จนถึงระดับแปลงนา เป็นการศึกษาแบบแยกส่วนเป็นเรื่องๆไปไม่เชื่อมโยงกัน

๒.๕ บุคลากร ขาดบุคลากรด้านการพิจารณาโครงการ สำรอง ออกแบบ ผู้ปฏิบัติยังไม่มีความเข้าใจ แนวนโยบายและแนวทางการดำเนินการอย่างถ่องแท้ทำให้กระบวนการล่าช้า ขาดเจ้าหน้าที่ด้านการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ที่จะทำความเข้าใจกับเกษตรกรถึงแนวนโยบาย เจ้าหน้าที่บางแห่งขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน

๒.๖ การบริหารจัดการน้ำ พื้นที่รับประโยชน์อยู่ในหลายพื้นที่การปกครองจึงเป็นอุปสรรคในการบริหารจัดการน้ำ/การถ่ายโอน ส่วนพฤติกรรมการเพาะปลูกขัดแย้งกับ Agri-Map ประกอบกับกลุ่มผู้ใช้น้ำไม่เข้มแข็ง (กรณีถ่ายโอน) แหล่งน้ำต้นทุนไม่เพียงพอ ระบบการกระจายน้ำไม่สมบูรณ์เนื่องจากใช้มานานทำให้ส่งน้ำไม่มีประสิทธิภาพ

๓. ท่านมีบทบาทอย่างไร ต่อสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้น?

ประสานในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เกษตรกร กลุ่มผู้ใช้น้ำ อบต. โรงงาน การประสานหน่วยงานปกครอง เกษตรอำเภอ เป็นต้น เพื่อให้ความรู้ชี้แจงนโยบายทั้งก่อน-ขณะ-หลัง ดำเนินโครงการ ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรได้ทราบผลดีของนโยบายและแนวทางการดำเนินการ ชี้แจงการใช้ที่ดินของงานคู่น้ำ วางแผนเตรียมความพร้อมด้านขออนุญาตใช้พื้นที่ก่อสร้าง เสนอแผนงานด้านส่งน้ำและกระจายน้ำเพื่อสนับสนุนแนวนโยบายฯ พิจารณาความเหมาะสม สำรอง ออกแบบ และจัดทำประมาณการ จัดเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร เครื่องจักรเครื่องมือ และการควบคุมงาน ประเมินแนวทางการทำงานตามแนวนโยบาย ปรับแก้ในส่วนที่มีปัญหา ตลอดจนรายงานการดำเนินการต่อสำนักงานชลประทาน และกรมฯ

๔. แนวทางการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่เป็นอย่างไร เพื่อให้นโยบายดังกล่าวประสบความสำเร็จ ?

๔.๑ สร้างความเข้าใจ ในระดับพื้นที่โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ได้แก่ ศึกษาพิจารณาโครงการ ออกแบบ ก่อสร้าง ส่งมอบ การได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ทุกคนในองค์กร และหน่วยงานทุกภาคส่วน มีการชี้แจง ประชาคม กำหนดเป้าหมาย และผลประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับจากแนวนโยบาย มีแผนงานงบประมาณต่อเนื่องชัดเจนและเพียงพอ ประสานจังหวัดให้ติดตามเร่งรัดการขออนุญาตใช้พื้นที่ให้รวดเร็ว หรือเสนอปรับแก้กฎหมาย เนื่องจากสภาพการใช้พื้นที่เปลี่ยนแปลง

๔.๒ การติดตามประเมินผล ผู้บริหารระดับต่าง ๆ ของกรม ร่วมติดตามให้แนวทางผลักดันให้โครงการประสบความสำเร็จ ประเมินผล ให้คำแนะนำต่อเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

๔.๓ พื้นที่เป้าหมาย กำหนดพื้นที่เป้าหมายให้ชัดเจน กำหนดแผนงานและงบประมาณร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระทรวงเกษตร การกำหนดกรอบวงเงินงบประมาณของโครงการที่เหมาะสม เพื่อจะได้แผนงานที่ถูกต้อง และตรงกับความต้องการของเกษตรกร การศึกษาแนวทางของโครงการตัวอย่าง ที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำมาปรับใช้กับโครงการฯ ของตัวเอง

๔.๔ เสริมสร้างความเข้มแข็ง กลุ่มผู้ใช้น้ำ แบ่งปันการใช้น้ำส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อย พร้อมปรับเปลี่ยนวิธีการเพาะปลูก จ้างแรงงานจากเกษตรกรในระหว่างการก่อสร้าง